MIGRAŢIA ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII ŞI ROLUL FENOMENULUI MIGRAŢIEI REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL EXTINDERII ÎN UE

Elena BĂDĂRĂU[*]

CZU 331.556.4(478)

Rezumat: *În această cercetare se evidenţiază şi analizează caracterul proceselor migraţioniste internaţionale din perspectiva influenţei acestora asupra dezvoltării contemporane a Republicii Moldova. Astăzi, într-o lume din ce în ce mai interconectată, migraţia internaţională a devenit o realitate care atinge aproape toate colţurile lumii, distincţiile ţară de origine, tranzit ori destinaţie devenind, deseori, depăşite. În acelaşi timp, conflictul, sărăcia, inegalitatea şi lipsa locurilor de muncă decente se numără printre motivele care obligă oamenii să-şi părăsească domiciliile în căutarea unui viitor mai bun pentru ei şi pentru familiile lor. Având în vedere însă constrângerile asigurării securităţii interne, statele alocă sume importante destinate controlului migraţiei, în special în ceea ce priveşte controlul frontierelor şi monitorizarea fluxurilor migratorii, atât la frontierele externe, cât şi la nivel intern, evident aceste aspecte având diferite grade impact social şi percepţie publică.*

Cuvinte-cheie: forţă de muncă, globalizare, management, lucrător-migrant, protecţia drepturilor şi libertăţilor lucrătorilor migranţi, măsuri politico-juridice, reglementări juridice internaţionale şi naţionale.

[*] **Elena BĂDĂRĂU,** doctor, conferenţiar universitar, Facultatea de Ştiinţe Economice, Departamentul Administrarea Afacerilor, Universitatea de Stat din Moldova, el.badarau@gmail.com

MIGRATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION AND THE ROLE OF THE MIGRATION PHENOMENON OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE CONTEXT OF ENLARGEMENT INTO THE EU

Abstract: *This research highlights and analyzes the nature of international migration processes from the perspective of their influence on the contemporary development of the Republic of Moldova. Today, in an increasingly interconnected world, international migration has become a reality that touches almost all corners of the world, the country of origin, transit or destination distinctions often becoming obsolete. At the same time, conflict, poverty, inequality and the lack of decent jobs are among the reasons that force people to leave their homes in search of a better future for themselves and their families. Considering, however, the constraints of ensuring internal security, states allocate significant amounts for migration control, especially in terms of border control and monitoring migratory flows, both at the external borders and at the internal level, obviously these aspects have different degrees of social impact and perception public.*

Keywords: labor force, globalization, management, migrant worker, protection of the rights and freedoms of migrant workers, political-legal measures, international and national legal regulations.

Introducere:

Este cunoscut faptul că migraţia a devenit un fenomen global, pe care îl întîmpină statele din toate regiunile lumii, migraţia internă şi internaţională fiind direct proporţională cu complexitatea evoluţiilor pe plan politic, social, financiar, economic, ecologic, umanitar la nivel micro sau macrogeografic. Explicaţia ţărilor la această provocare este condiţionată de capacitatea de adaptare rapidă la noile realităţi. Gradul de preocupare pentru identificarea unor soluţii viabile se manifestă în mod descrescător trecînd de la ţările de destinaţie, la cele de tranzit şi, în final, la ţările de origine ale emigranţilor.

Migraţia s-a transformat într-un fenomen global, în prezent fiind cuantificat la aproximativ 3% din totalul populaţiei lumii. Nici un stat din lume nu a rămas în afara fluxurilor migratorii internaţionale, acesta avînd "ca-

litatea" fie de ţară de origine, fie ţară de tranzit sau de destinaţie pentru migranţi, ori toate cele trei atribute simultan.

Conform raportului ONU cu privire la migraţia internaţională pentru anul 2022, care nu conţine cifre exacte vis-à-vis de migraţia în scop de angajare, migranţi internaţionali au ajuns la 244 de milioane, iar 76 de milioane s-au stabilit în Europa, vârsta medie a migranţilor e de 39 de ani, ceea ce semnifică că sunt persoane apte de muncă [1].

În prezent, practic, toate ţările lumii sunt implicate în procesul complex al migraţiei forţei de muncă, integrându-se în tabloul general fie ca ţări de destinaţie, fie ca ţări de origine, fie de tranzit, însă, în toate cazurile, fiind influenţate de acest fenomen sub aspect economic, social şi politic. Aceste influenţe prezintă deopotrivă avantaje şi dezavantaje pentru toţi cei implicaţi în acest fenomen: începând de la înşişi migranţii şi membrii familiilor lor, localităţile de baştină şi de destinaţie al migranţilor, ramurile economiei în care au activat şi activează în timpul migraţiei, populaţia rămasă în ţara de origine şi populaţia din ţara de destinaţie, economiile ţărilor de origine şi economiile ţărilor de destinaţie, propagându-se asupra întregii economii mondiale.

Reieşind din acestea, putem afimă că migraţia a devenit un fenomen global, pe care îl întîmpină statele din toate regiunile lumii, migraţia internă şi internaţională fiind direct proporţională cu complexitatea evoluţiilor pe plan politic, social, financiar, economic, ecologic, umanitar la nivel micro sau macrogeografic. Explicaţia ţărilor la această provocare este condiţionată de capacitatea de adaptare rapidă la noile realităţi. Gradul de preocupare pentru identificarea unor soluţii viabile se manifestă în mod descrescător trecînd de la ţările de destinaţie, la cele de tranzit şi, în final, la ţările de origine ale emigranţilor.

Abordarea procesului de migraţie într-o manieră cuprinzătoare, inovatoare şi pe termen lung reprezintă un imperativ ce ia în calcul, fără îndoială, criteriile de migraţie, admisibilitate şi integrare, piaţa muncii, protecţia dreptului omului în ceea ce priveşte emigranţii şi refugiaţii, controlul, prevenirea şi repartizarea, dialogul şi repartizarea între ţara-gazdă şi cea de origine a emigranţilor, şi nu, în ultimul rînd, eforturile pe termen lung pentru îmbunătăţirea condiţiilor economice şi politice din ţările de origine [2].

Migraţiunea forţei de muncă a luat amploare, şi a devenit un fenomen social, de masă, care este imposibil de ignorat.

Migraţia reprezintă deplasarea unei populaţii dintr-o regiune în alta, pentru a se stabili acolo. Ea reprezintă deci deplasare şi stabilire. A emigra semnifică acţiunea de părăsire a propriei ţări pentru a te stabili în altă ţară. A imigrareprezintă activitatea prin care intri într-o ţară, alta decât a ta, pentru a te stabili acolo.Migranţii contemporani călătoresc într-o lume în care dreptul internaţional a început să aibă impact asupra legislaţiei interne, iar organizaţiile internaţionale monitorizează şi intervin în procesele de migraţie. Măsura în care atât infrastructurile, cât şi reglementările ating niveluri interregionale sau transcontinentale va afecta şi va modela însăşi globalizarea migraţiei".

Migraţia contemporană este influenţată de numeroase variabile economico-sociale şi politice. În această categorie intră o serie de factori structurali, derivând din evoluţiile economice şi demografice inegale pe mapamond: persistenţa unor diferenţe majore în nivelul veniturilor şi şomajului de la o ţară la alta; îmbătrânirea populaţiei în statele avansate din punct de vedere economic, simultan cu creşterea natalităţii în majoritatea regiunilor în curs de dezvoltare - Europa Centrală şi de Est constituind o excepţie notabilă de la această regulă; accesibilitatea serviciilor de transport internaţional şi de telecomunicaţii, ca urmare a progresului tehnic şi tehnologic etc.[3].

Migraţiunea forţei de muncă din Moldova a devenit posibilă odată cu căderea 'Cortinei de Fier' şi liberalizarea politicelor de intrare şi ieşire, înlăturarea restricţiilor cu privire la ieşirea cetăţenilor moldoveni din ţară. Destrămarea unui stat mare cu economie centralizată şi militarizată, bazată pe un sistem administrativ de comandă şi tranziţia la economia de piaţă au generat şomajul structural.

Crearea climatului investiţional favorabil în Moldova, atrajerea şi stimularea investiţiilor cît din partea Uniunii Europene, atît şi din partea Republicii Moldova; promovarea politicilor ocupaţionale în ţară. Accentul să fie pus nu numai pe crearea noilor locuri de muncă, ci şi pe majorarea salariilor la un nivel decent de viaţă. Aceasta trebuie să fie punctul-cheie a politicilor ocupaţionale practice. Altfel locurile de muncă noi-create nu vor fi solicitate. Promovarea politicilor migraţioniste flexibile de ţările-recipiente de migranţi de muncă. Legiferarea migranţilor, acceptarea pentru Moldova posibilităţilor, oferite astăzi ţărilor-candidaţi în Uniunea Europeană, va include migraţiunea de muncă moldovenească în spaţiul legal de comportament, valori şi atitudini.

Astăzi, putem afirma, că Moldova a devenit un cap de pod pentru migraţia ilegală, care este direcţionată spre Occident. Lipsa unor instrumente administrative eficiente de reglementare şi contracarare a migraţiei ilegale este o provocare directă atât la adresa securităţii regionale, cât şi la securitatea Europei întregi.

Migraţiunea forţei de muncă (prin plecarea peste hotare în căutarea surselor de existenţă a segmentului activ a populaţiei moldave şi sosirea (transferul) banilor, valutei forte, acumulate de migranţi în străinătate, utilizarea lor pentru hrană, achitarea serviciilor comunale, întreţinerea familiilor migranţilor, etc.) minimizează conflictul social în ţară, formele acute ale nesupunerii civile a populaţiei.

Dintre urmările negative vom sublinia:

Economice. Un reflux al forţei de muncă, care prevalează asupra afluxului, sărăceşte forţa de muncă locală, în special în regiuni, stimulând în continuare emigrarea unui număr crescând de oameni. În Moldova deja sunt localităţi unde n-au rămas femei. Ele au plecat la muncă peste hotarele ţării. Şi barbaţii, cît de amuzant sau trist nu sună aceasta, sunt nevoiţi să danseze la nunţi cu barbaţi.

Sociale. Consecinţele sociale a migraţiunii forţei de muncă sunt vaste. Familiile sunt separate pentru o perioadă lungă de timp. Absenţa îndelungată a soţilor are un efect negativ asupra relaţiilor şi a comportamentului sexual şi creează deseori conflicte în sînul familiei.

Deoarece familiile sunt deseori destrămate, viziunile şi valorile copiilor sunt deasemenea afectate. Traficul de femei, domeniu în care Moldova deţine întîietatea printre ţările CSI, şi care devine o tragedie naţională, agravează situaţia.

Politice. Riscurile politice externe. Migraţiunea forţei de muncă afectează negativ relaţiile între ţările-donor şi ţările-recipient ale migranţilor de muncă. Majoritatea lucrătorilor migranţi din Moldova se află în ţara de destinaţie ilegal, încalcă legislaţia în vigoare, fie depăşind viza, fie fără permis de lucru. Luând în consideraţie numărul destul de mare a moldovenilor în anumite ţări, precum Italia, Portugalia, Cehia, Grecia, etc., se poate presupune că există puţine şanse pentru ca moldovenii să fie bineveniţi şi respectaţi de localnici, în special de cei şomeri. În afara perturbărilor grave pe care le creează lucrătorii migranţi pe piaţa de muncă a ţării-gazdă, apar probleme de ordin penal, inclusiv hoţia, creşterea criminalităţii, traficul de

droguri şi femei. Totodată, barierele lingvistice şi situaţia ilegală fac foarte dificilă integrarea lucrătorilor migranţi în mediul străin. Totalitatea acestor factori subminează imaginea Moldovei şi a cetăţenilor săi.

Riscuri politice interne. După ce au petrecut peste hotare o perioadă îndelungată de timp, lucrătorii migranţi îşi schimbă diametral părerile, valorile şi poziţia socială. Ei devin mai activi, independenţi şi gata să-şi asume riscuri. În acelaşi timp, ei devin înstrăinaţi în ţările de baştină şi nu participă la procesele politice locale, neavând interes să voteze sau să ia decizii. Ca rezultat, ponderea populaţiei nemigratoare, persoanelor de vîrsta a treia, care, fiind nostalgici după trecutul lor comunist, devine mai influentă în luarea deciziilor, în procesul politic devin mai influenţiîn luarea deciziilor, în procesul politic. Acesta ameninţă procesul democratizării şi împiedică înlăturarea barierelor ideologice între Moldova şi vecinii săi din vest.

Concluzii:

Putem menţiona că în sensul stopării fenomenului migrării în masă a populaţiei, pe parcursul anilor 2011-2022 au fost întreprinse un şir de măsuri active, avînd drept scop sporirea gradului de ocupare a forţei de muncă, inclusiv din rîndul tinerilor, cum sînt:

- acordarea subvenţii la deschiderea afacerilor individuale şi locuri de muncă în sectorul rural din Fondul de şomaj,
- stimularea mobilităţii forţei de muncă,
- stimularea angajatorilor pentru a angaja şomeri din categorii care necesită suport pentru angajare în câmpul muncii ş.a.

Totodată se întreprind măsuri privind reglementarea legală a migrării de muncă a cetăţenilorrepublicii. Pe parcursul ultimilor ani fiind încheiate diverse memorandumuri, contractede colaborare, acorduri internaţionale etc.

Deşi în ultima perioadă de timp se fac eforturi considerabileîntru stăvilirea migraţiei ilegale, explicarea fenomenului de migraţiune, relevarea tendinţelor migraţiei reglementată şi impactului acestuia pentru republică. În pofida eforturilor de ultimă oră, totuşi, se simtenecesitatea realizării unor studii focalizate pe problema dată, inclusiv şi de ordin sociologic, carear aprecia consecinţele social – economice, politice şi culturale al acestui fenomen pentru ziuade azi şi mîine a ţării noastre.

Reieşind din rezultatele transformărilor din societate, experienţa pozitivă şi negativă a reformelor din Republica Moldova, la începutul anilor 2000 în ţară tot mai pronunţat s-a conturat ideea, că este momentul de a

pune punct experimentelor şi de a trece de la tactica de supravieţuire la lucruri concrete şi eficiente, la consolidarea societăţii, pacea civică şi la strategia de dezvoltare durabilă a societăţii.

Reieşind din aceasta este necesar sprijinul Comunităţii Europene în vederea întăririi capacităţilor instituţionale ale R.M. privind gestionarea fluxurilor migraţionale, ceea este şi în interesul acesteia.

La modul concret, acest sprijin se poate materializa prin:

- Implementarea cu sprijinul Comunităţii Europene, în special al Comisiei Europene, Banca de Dezvoltare a CE şi Pactului de Stabilitate în Europa de Sud-Est a unor proiecte orientate prevenirea şi combaterea migraţiei ilegale din şi în Republica Moldova;
- Implementarea cu ajutorul aceloraşi structuri pan-europene a unor proiecte de reintegrare socială a foştilor lucrători migranţi, victimelor traficului de fiinţe umane etc.;
- Implementarea unui sistem de evidenţă şi control modern la frontiera de stat privind fluxurile migraţionale;
- Dezvoltarea şi consolidarea relaţiilor de colaborare şi parteneriat cu OIM, Consiliul Europei, Înaltul Comisariat al ONU pentru Refugiaţi şi Biroul Internaţional al Muncii;
- Iniţierea şi dezvoltarea unor relaţii de parteneriat cu Centrul Internaţional pentru dezvoltarea politicilor migraţionale, Grupul de la Budapesta Confederaţia europeană a sindicatelor, Uniunea confederaţiilor din Industrie şi a patronatelor din Europa.

Referințe bibliografice:

1. https://moldova.un.org/ro/51586-oim-%E2%80%93-agen%C8%9Bia-onu-pentru-migra%C8%9Bie-misiunea-%C3%AEn-moldova-publicat-raportul-primului-sondaj-rapid
2. Virginia COJOCARU, Alexandru GRIBINCEA, Migrația – o problemă majoră pentru membrii Uniunii Europene și țările învecinate. Revista Economie fundamentală și aplicativă Nr.2 , ASEM,CZU: 314.74:061.1EU, p. 37.
3. GRIBINCEA A. European economy and migration problems. În: Conferința internațională „Dezvoltarea sistemelor economice moderne: provocări şi alternative a le secolului XXI” 26-27 noiembrie 2015, Chişinău, 2016, p. 36-41.